

Портфоліо як засіб підвищення якості освіти

Сучасному педагогу необхідно бути не лише професійно компетентним і творчо активним, але і конкурентоспроможним, здатним гідно позиціювати себе серед колег. У цьому може допомогти підбірка матеріалів, структурованих в «портфоліо педагогічного працівника».

Що таке портфоліо?

В перекладі з англійської – «папка, справа, посада»; з італійської – «папка з документами», «папка спеціаліста»; з французької - «викладати», «формулювати», «нести», а також «аркуш», «сторінка» або «досьє», «зібрання досягнень».

У XV- XVI ст. поняття «портфоліо» прийшло до нас із Західної Європи. В особливій папці під назвою «портфоліо» архітектори представляли замовникам ескізи своїх будівельних проєктів. Уміст таких папок давав замовнику можливість скласти уявлення про професійні здібності майстра. У свій час у портфоліо втілювались найважливіші досягнення дизайнерів, фотографів, архітекторів. Сьогодні портфоліо застосовують для демонстрації досягнень як організацій, так і окремих працівників.

У сфері освіти портфоліо почали використовувати з середини 80-х років у Сполучених Штатах Америки. На думку автора книги «The Teaching Portfolio» Пітера Зелдіна, портфоліо вчителя - це черговий етап у розвитку професії. Робота над портфоліо розвиває дослідницьку культуру педагога, удосконалюючи особистісну, соціальну й професійну компетентність – уміння самостійно здобувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально працювати у світі, що постійно змінюється.

Портфоліо свідчить не лише про якість його педагогічної діяльності, рівень професійного зростання, ступінь професійної майстерності, сформованість професійної компетентності, а й про його професійний шлях.

Технологія роботи з портфоліо стає однією з управлінських технологій, що підтримує компетентісно-орієнтований підхід у методичній роботі:

- портфоліо - перспективна форма представлення індивідуальної спрямованості професійного саморозвитку й самоактуалізації педагога, що відповідає завданням модернізації освіти;
- робота над портфоліо сприяє формуванню особистісного стилю діяльності, методичної культури, сучасного професійного мислення, підвищення рівня критичності в самооцінці професійної діяльності;
- портфоліо допомагає здійснювати управління педагогічною творчою взаємодією, забезпечує гласність, дозволяє цілеспрямовано здійснювати моніторинг індивідуальної траєкторії професійного зростання кожного члена педагогічного колективу, створити

повний банк результатів педагогічного процесу, виявити цінний досвід для його подальшого становлення, бо надихати особистість на творчу працю – найголовніший обов'язок керівника.

Мета створення портфоліо – визначення динаміки значущих самоосвітніх результатів загалом, забезпечення відстежування індивідуального прогресу педагога в широкому освітньому контексті, демонстрація його здібностей до практичного застосування освітніх надбань.

Портфоліо дає змогу вирішити низку завдань методичної роботи, серед яких:

- розвинути й постійно підтримувати мотивацію, готовність педагога до свідомої, ефективної, цілеспрямованої самоосвіти;
- розвинути рефлексивну й самооцінювальну діяльність, поширити можливості самонавчання;
- пришвидшити процес оцінювання, визначаючи діапазон професійних можливостей педагога;
- фіксувати зміни та зростання за певний час;
- забезпечити неперервність самоосвіти;
- сприяти персоналізації післядипломної освіти педагога в міжкурсовий період, підвищенню рівня його методичної культури.

Залежно від мети створення виділяють такі види портфоліо:

- портфоліо-власність (збирається для себе);
- портфоліо-звіт (збирається для презентації виступу, творчого звіту).

За змістом готуються:

Проблемно-тематичне портфоліо, пов'язане з написанням статті, реферату, наукової роботи, доповіді на конференції, узагальненням результатів діяльності за певною проблемою.

«Папка досягнень», що спрямована на підвищення власної значимості педагога і відображає його успіхи (містить грамоти, дипломи педагога, сертифікати, інформацію про перемоги в конкурсах тощо).

Рефлексивне портфоліо, яке простежує динаміку особистісного розвитку педагога, допомагає проаналізувати результативність його діяльності як у кількісному, так і в якісному плані протягом певного періоду (містить статті, відеокасети із записом відкритих показів, що засвідчує якісні зміни в методиці тощо).

Методичне портфоліо, яке містить зібрані або створені педагогом методичні матеріали, що засвідчують рівень його професіоналізму.

Презентаційне портфоліо, яке містить стислий виклад основних досягнень педагога, відомості про його освіту, професійний досвід, наукові й методичні інтереси.

Комплексне портфоліо, яке об'єднує всі попередні види портфоліо, або декілька з них.

Як окремий вид деякі дослідники виділяють портфоліо, підготовлене для проходження атестації.

Правила складання портфоліо:

- якомога точніше сформулювати портфоліо, самокритично оцінивши свої можливості і здібності;
- визначити вигляд і структуру портфоліо, види рефлексії і критерії оцінки;
- зібрати наявні документи і матеріали і розташувати їх в певному порядку; скласти перелік;
- всі документи повинні бути датовані, у них повинні бути вказані посади і звання рецензентів, авторів, які пишуть рекомендації за результатами портфоліо (наприклад до атестації);
- важливо періодично поповнювати портфоліо відповідними документами і відстежувати результати роботи відповідно до поставлених цілей;
- вказати джерела, що використані для роботи для роботи інформації, описувати засоби і методи роботи;

Принципи формування портфоліо:

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.
5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.
6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.